

Průvodce oběti trestného činu

Integrace pachatele
Participace poškozeného
Ochrana společnosti

Průvodce oběti trestného činu

Poškozeným je každý, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví nebo způsobena majetková, morální nebo jiná škoda. (zákon č.141/1961 Sb., trestní řád).

Obětí se rozumí fyzická osoba, které v důsledku trestného činu vznikla škoda na zdraví. Za oběť se považuje i osoba pozůstalá po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, byla-li rodičem, manželem nebo dítětem zemřelého a současně v době jeho smrti s ním žila v domácnosti, nebo osoba, které zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu. (zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti).

Práva poškozeného trestným činem:

Máte právo:

- činit v trestním řízení návrhy důkazů,
- nahlížet do spisu a pořizovat si z něj na vlastní náklady kopie či výpisky,
- účastnit se soudního jednání a vyjádřit své názory, potřeby,
- žádat náhradu škody, která vznikla trestným činem (tedy přihlásit se k trestnímu řízení s konkrétní výší požadované náhrady škody),
- právo nechat se v trestním řízení zastupovat zmocněncem (jakoukoli jinou osobou na základě plné moci nebo advokátem).

O Vašich právech Vás **musí orgány činné v trestním řízení**, tzn. policie, státní zástupce a soud, **řádně a podrobně poučit**.

Právo nechat se zastupovat: pokud nechcete svá práva v trestním řízení uplatňovat sami, máte právo nechat se zastupovat **zmocněncem**.

Zmocněncem může to být jakákoliv osoba starší 18 let (např. rodinný příslušník), která nevystupuje v případě jako svědek, znalec nebo tlumočník a je způsobilá činit právní úkony. Zmocněnci je nutné k zastupování udělit plnou moc.

Zmocněncem může být i advokát, a to v případě, pokud si nejste jisti a potřebujete při zastupování odbornou právní pomoc. Pokud nemáte dostatek finančních prostředků na úhradu služeb advokáta, který by vystupoval jako Váš zmocněnec, můžete požádat v hlavním líčení soud nebo v předchozích stádiích (v přípravném řízení) prostřednictvím státního zástupce, soudce, aby Vám byl advokát poskytnut za sníženou odměnu nebo zdarma.

Škoda – typy škod a jejich náhrada:

- **škoda na zdraví** podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku:
 - pokud Vám bylo ublíženo na zdraví, požádejte svého lékaře o stanovení tzv. **bolestného** (jeden bod je roven 120,-Kč) a **ztížení společenského uplatnění** při trvalých následcích (je možné žádat až po roce od zranění),
 - pokud jste **pozůstalými po oběti**, usmrcené trestným činem, náleží Vám **jednorázové odškodnění** stanovené paušálními částkami podle ustanovení §444 odst.3 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku a též **přiměřené náklady spojené s pohřbem**,

- **náhrada výdělku:** týká se ztráty na výdělků během pracovní neschopnosti, ztráty na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, případně i ztráty na důchodu, při usmrcení se hradí peněžitým důchodem náklady na výživu pozůstalým, kterým zemřelý výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat,
- **úhrada nákladů na léčení:** např. poplatky za léky, rehabilitační pomůcky, cesty k odborným lékařským vyšetřením či na rehabilitaci, na výpomoc v domácnosti, ošetřovatelku, apod.,
- **náhrada odcizených či zničených věcí:** např. oblečení, hodinky, telefon, kolo apod.,

O náhradu uvedených škod lze žádat v trestním řízení vedeném proti pachateli.

- **škoda na vozidle:** škodu, vzniklou při dopravní nehodě, je třeba co nejdříve nahlásit pojišťovně, a z tzv. „povinného ručení“ máte dle zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla nárok na uhrazení veškerých druhů škod. Škodu samozřejmě hradí viník dopravní nehody. Pokud vozidlo nebylo pojištěno pojištěním odpovědnosti z provozu vozidla, obraťte se na Českou kancelář pojistitelů (www.ckp.cz).

Peněžitá pomoc podle zákona o poskytnutí peněžitě pomoci obětem trestné činnosti:

pokud jste **utrpěli vážnější újmu na zdraví** (alespoň 100 bodů bolestného) nebo jste **pozůstalými po oběti** (tj. rodiče, manžel/ka nebo dítě zemřelého, pokud s ním žili v době jeho smrti v domácnosti nebo osoba, které zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu) a nepodaří se Vám dosáhnout náhrady škody od viníka nebo např. od pojišťovny, můžete požádat **nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy jste se o škodě dozvěděli** o poskytnutí **peněžitě pomoci** Ministerstvo spravedlnosti České republiky, Vyšehradská 16, Praha 2, a to dle zákona č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžitě pomoci obětem trestné činnosti. V případě uznání Vašeho nároku se pomoc poskytuje v paušální částkou ve výši od 25 000,- Kč do 150 000,- Kč.

Stanovení výše škody: vždy je třeba pokud možno ji co nejpřesněji vyjádřit v penězích a doložit na policii potřebné doklady (např. účet). Pokud si nejste výši škody jisti, požádejte o vypracování odborného znaleckého posudku.

Kdy můžete uplatnit náhradu škody vzniklé trestným činem:

- zajímejte se o průběh trestního řízení, máte kdykoliv právo na informace,
- požadavek na náhradu škody můžete uplatnit **nejpozději při hlavním líčení soudu před zahájením dokazování,**
- v návrhu je nutno vymežit požadovanou výši náhrady škody a uvést důvody, z jakých je požadována,
- pokud soud rozhodne o náhradě škody, doručí Vám trestní příkaz nebo rozsudek,
- pokud škoda nebude dostatečně doložena a soud Vás odkáže na občanskoprávní řízení, je na Vašem rozhodnutí, zda podáte žalobu a předložíte dostatek důkazů, aby Vám občanskoprávní soud (tedy jiný soudce než ten, který soudil obviněného) mohl náhradu škody přiznat. V tomto případě je vhodné poradit se s advokátem.

Mediace – kontaktujte Probační a mediační službu ČR

Pokud máte zájem o zprostředkování jednání mezi Vámi a obviněným ohledně náhrady materiální škody i morální újmy za účasti nestranného odborníka, tzv. mediaci, obraťte se na středisko Probační a mediační služby (kontakt Vám předají na policii, státním zastupitelství nebo na soudu). Mediace Vám poskytne bezpečné a otevřené prostředí pro vyjádření Vašich potřeb a postojů v souvislosti s újmou, která se Vám stala. Jednou z možností je i uzavření dohody o řešení vzniklých následků, která bude zohledňovat Vaše zájmy a potřeby. Na mediační jednání si můžete po domluvě přivést i další blízké osoby. Mediace je dobrovolná.

Probace - pokud je pachateli uložen alternativní trest s dohledem, trest obecně prospěšných prací nebo trest domácího vězení, kontrolou jeho výkonu soud pověřil Probační a mediační službu ČR. Jednou z důležitých součástí práce PMS je vedení a motivování pachatele k tomu, aby napravil způsobené škody.

Exekuce - jak postupovat: pokud Vám odsouzený, kterému byla rozhodnutím soudu stanovena povinnost uhradit škodu způsobenou trestným činem, nebude ochoten škodu nahradit ani ve splátkách, můžete navrhnout exekuci jeho majetku. obraťte se buď na exekuční oddělení soudu v místě bydliště odsouzeného nebo na kteréhokoliv soukromého exekutora (kontakt získáte např. na soudu, v telefonním seznamu nebo na stránkách www.exekutorskakomora.cz). Rychlejší náhradě škody pomůže, pokud uvedete co nejvíce informací o odsouzeném, např. o jeho zaměstnání a majetkových poměrech; některé z nich můžete zjistit nahlédnutím do trestního spisu.

Pokud je pachatel ve vězení, vazbě nebo ochranném léčení a máte obavu, že Vám hrozí po jeho propuštění nějaké nebezpečí, máte již během trestního řízení **právo požádat** státního zástupce nebo soud **o poskytnutí informace, že byl pachatel propuštěn nebo uprchl**. Pokud je pachatel ve výkonu trestu, žádost se podává k soudu, který v prvním stupni rozhodl o vině a trestu pro pachatele.

V případě psychických traumat, která Vám byla způsobena trestným činem, se neváhejte obrátit s žádostí o odbornou pomoc na Vašeho lékaře, který Vám případně doporučí další odborníky - terapeuty.

Poradit se můžete i na kterémkoliv středisku Probační a mediační služby ČR, která je tu také pro Vás!

**Veškerá činnost Probační a mediační služby ČR
je bezplatná.**

Adresa našeho pracoviště:

Další informace o našich činnostech naleznete na internetové adrese: www.pmscr.cz